

Sisällys

LUKIJALLE 7

JOHDANTO 9

Ristiriitaisia tulkintoja 12

Tutkimuksen tavoitteet 19

Perinnöksiostot ja valtionmuodostus 25

Rajauksia 32

Lähteet ja metodit 36

Kirjan rakenne 40

MAANLUONNOT 41

Everstiluutnantti Krebs ja perintötalonpojan oikeudet 41

Rälssimaa ja perintömaa 42

Kruununtilat 50

Kruununtilallisen oikeudellinen asema 51

1700-luvun kehitys 57

Maaherran myöntämät sijoituskirjat 58

Metsätuotteiden myyntikiellot 62

Maanomistusolojen vuosisatainen aaltoliike 64

Kruununmaan kasvu 1500- ja 1600-luvuilla 72

PERINNÖKSIOSTOT JA VALTIONTALOUS 75

Kruununtilojen myynnit 1500- ja 1600-luvuilla 75

Kruununmaa ja eurooppalainen sotatalous 80

Suuren Pohjan sodan aikaiset myynnit 82

Kruununtilat ja valtionvelka 87

Perinnöksiostot kielletään kahdesti 92

Myyntituotot 1701–1808 104

Myyntituottojen alueellinen jakautuminen 112

TALONPOIKAISSÄÄTY JA MYYNTIEHDOT 117

Asetukset pähkinänkuoressa 117

Huutokaupoista tilanarviointeihin 120

Vuoden 1723 asetus 122

Vuoriteollisuus ja perinnöksiostot 128

Rusthollit ja aputilat 133

Suomea varten annetut erityismääräykset 136

Perinnöksiostoprosessi 141

HILJAISELOSTA OSTORYNTÄYKSEEN 143

Kirrin tila ostetaan perinnöksi 143

Kruununmaan yleisyys Uudellamaalla ja Hämeessä 1720-luvulla 146

Perintömaan yleistyminen Uudellamaalla ja Hämeessä 149

Yleisvaltakunnallinen kehitys 154

Kamarikollegion myöntämät perintökirjat 162

Myyntihinnat Uudellamaalla ja Hämeessä 172

Reaalihinnat romahtavat 180

KARTANONHERRAT JA RUUKINPATRUUNAT OSTAJINA 185

Säätyläisten osuus perinnöksiostoista Uudellamaalla ja Hämeessä 185

Säätyläisryhmien väliset erot 190

Rusthollien ratkaiseva merkitys 198

Suurostajat 201

Kapteeni Löfvingin lammastarha 216

Päivätyörasitus kasvaa 223

TALONPOJAT, AATELI JA KRUUNUNTILOJEN MYYNNIT

1700-LUVULLA 233

Viitteet 242

Liitteet 266

Lyhenteet 268

Lähteet ja kirjallisuus 269

Abstract 287

Henkilöhakemisto 289

Paikannimihakemisto 293